

Esipuhe

Finnvera Oyj ja Suomen Yrittäjät tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja sen kehitystä kuvaavaa pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa. Pk-yritysbarometri perustuu runsaan 3000 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Kyselyn tuloksia raportoidaan valtakunnallisessa raportissa, jossa tuloksia käsitellään neljään eri toimialaan jaoteltuna. Alueiden tuloksia raportoidaan omissa raporteissa.

Tässä kevään 2004 alueellisessa raportissa tarkastellaan alueen pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana, yrityksen kehittämistarpeita, elinkeinoilmastoa sekä sukupolvenvaihdoksia. Lisäksi raportissa tarkastellaan yritysten rahoitustarpeisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten investointeja, kasvuhakuisuutta, asiakkaiden maksuhäiriöitä sekä rahoitusvaikeuksien yleisyyttä. Koko maan kaikkia yrityksiä koskevat tulokset löytyvät myös tästä raportista.

Helsingissä 1.4.2004

Markku Mäkinen
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
JOHDANTO.....	3
AINEISTO.....	4
TUTKIMUSTULOKSET	6
1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset.....	6
2 Yritykset ja työllisyys.....	7
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	8
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	8
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin.....	9
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	10
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	11
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	13
7 Elinkeinoilmasto	14
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	16
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	17
10 Pk-yritysten investoinnit.....	18
11 Pk-yritysten rahoitus	19
Finnveran yhteystiedot	
Suomen Yrittäjien yhteystiedot	

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä joka kolmas ennakoi suhdannenäkymien paranevan ja joka yhdestoista heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan ovat alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät hieman heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Viime syksyyn verrattuna ovat Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet ja suhdannenäkymät ovat myös paremmat kuin keväällä 2003.

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Investointien arvon sekä viennin ja tuonnin arvon osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät hieman heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoi saldoluvun mukaan yhtä suuri osuus Pohjois-Pohjanmaan kuin koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana ja henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella jonkin verran parempi kuin koko maassa keskimäärin.

Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja yleinen suhdannetilanne/maailmantilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, byrokratia, kysynnän riittämättömyys sekä muut resurssitekijät. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 5 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 2 prosentilla, rahoituksen hinta 1 prosentilla ja vakuuksien puute 2 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan lähes yhtä suuren kehittämisen esteen kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 12,5 prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset 12,1 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin, rakennuksiin sekä mainontaan ja markkinointiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna alueen yritykset investoivat keskimääräistä enemmän koneisiin ja laitteisiin. Alueen pk-yritykset investoivat kansainvälistymiseen yhtä paljon kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Ulkoista rahoitusta on Pohjois-Pohjanmaalla 53 prosentilla ja koko maassa 57 prosentilla pk-yrityksistä. Syksyllä 2003 ulkoista rahoitusta oli 59 prosentilla alueen ja 54 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut joka neljäs Pohjois-Pohjanmaalla toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa myös joka neljäs alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja seitsemällä kymmenestä ja Finnveran lainoja ja takauksia joka kolmannella.

Pohjois-Pohjanmaalla 7 prosenttia pk-yrityksistä ennakoi asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 8 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä odottaa pienempi osuus maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku -1%) kuin viime syksynä (saldoluku +6%).

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Tietoykkönen Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta helmikuussa 2004.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Helsinki Media Oy:n ja Tilastokeskuksen ylläpitämiä yritysrekistereitä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala ja sijainti. Otoskoko on 3344 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty henkilökohtaisin haastatteluin 20.1.-2.3.2004. Haastattelut on tehty puhelimitse tietokoneohjattua puhelinhaastattelujärjestelmää käyttäen. Haastattelutyön ovat tehneet Tietoykkönen Oy:n erityisesti tehtävänsä koulutetut tutkimushaastattelijat. Raportin luvussa 'Aineisto' on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Pohjanmaan osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Tietoykkösessä toimitusjohtaja Lasse Luoma sekä tutkimuspäällikkö Pentti Mäkelä, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Pasi Holm ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 5 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).
- 2) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.
Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39%, huononee 9% \Rightarrow saldoluku = + 30%

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

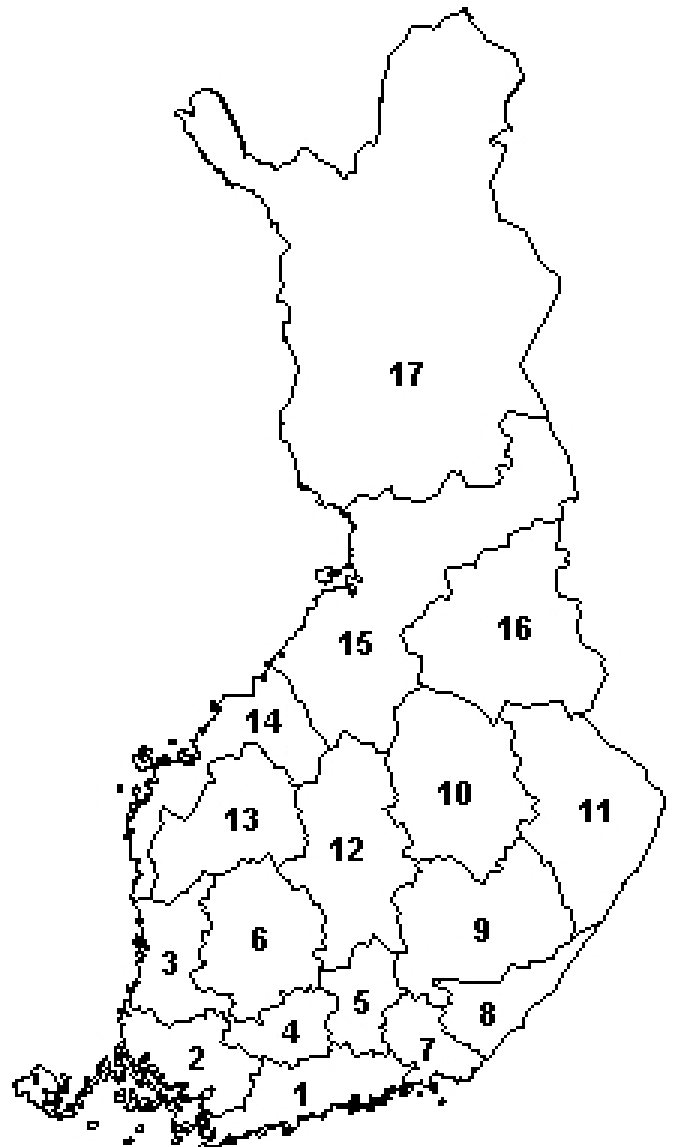
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 1/2004
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-POHJANMAA	160	100%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: 15-37)	20	13%
	Rakentaminen (TOL: 45)	20	13%
	Kauppa (TOL: 50-52)	44	28%
	Palvelut (TOL: 55,60-63,70-74,92-93)	76	48%
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	84	53%
	5 - 9 henkilöä	41	26%
	10 - 19 henkilöä	19	12%
	20 - 49 henkilöä	10	6%
	50 + henkilöä	6	4%
LIIKEVAIHTO VUONNA 2003	Alle 0,20 milj. euroa	34	21%
	0,20 - 0,49 milj. euroa	32	20%
	0,50 - 1,49 milj. euroa	44	28%
	1,50 + milj. euroa	29	18%
	Ei vastausta	21	13%
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	9	6%
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	76	48%
	Pyrkii säilyttämään asemansa	59	37%
	Ei kasvutavoitteita	15	9%
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1%
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	139	87%
	Kyllä	21	13%
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	123	77%
	1996 - 2000	23	14%
	2001 - 2004	14	9%
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	95	59%
	Palkattu toimitusjohtaja	50	31%
	Muut	15	9%

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. **Uusimaa, erilliset raportit:**
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. **Varsinais-Suomi**
3. **Satakunta**
4. **Kanta-Häme**
5. **Päijät-Häme**
6. **Pirkanmaa**
7. **Kymenlaakso**
8. **Etelä-Karjala**
9. **Etelä-Savo**
10. **Pohjois-Savo**
11. **Pohjois-Karjala**
12. **Keski-Suomi**
13. **Etelä-Pohjanmaa**
14. **Pohjanmaa**
15. **Pohjois-Pohjanmaa**
16. **Kainuu**
17. **Lappi**

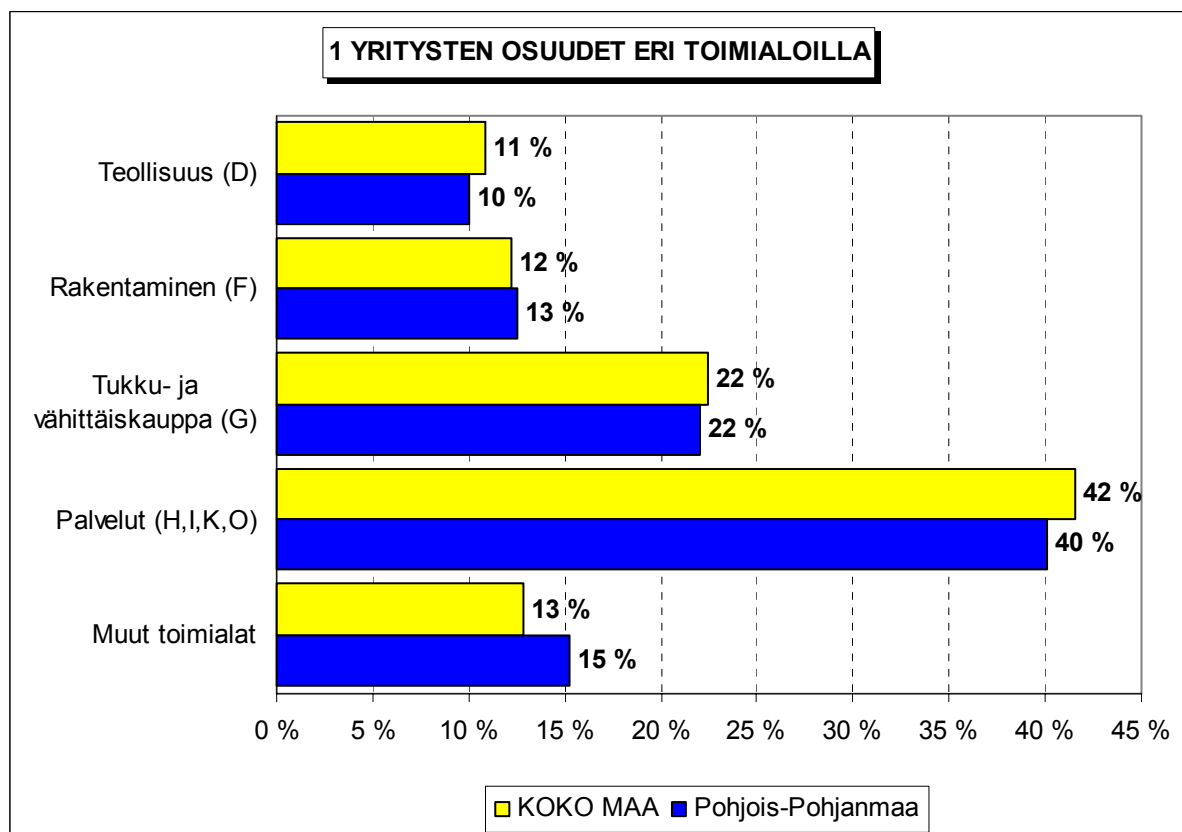

Lisäksi Suomen Yrittäjien Keski-Pohjanmaan alueelle oma raportti

TUTKIMUSTULOKSET

1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2002 noin 226600 yritystä. Näistä yrityksistä 13100¹ toimi Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaalla on palvelualojen yrityksiä suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuudessa, rakennusalalla sekä tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimivien yritysten suhteelliset osuudet ovat Pohjois-Pohjanmaalla lähellä koko maan yritysjakautumaa.

Toimialan nimen jäljessä on suluisissa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialakoodi.

¹ Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

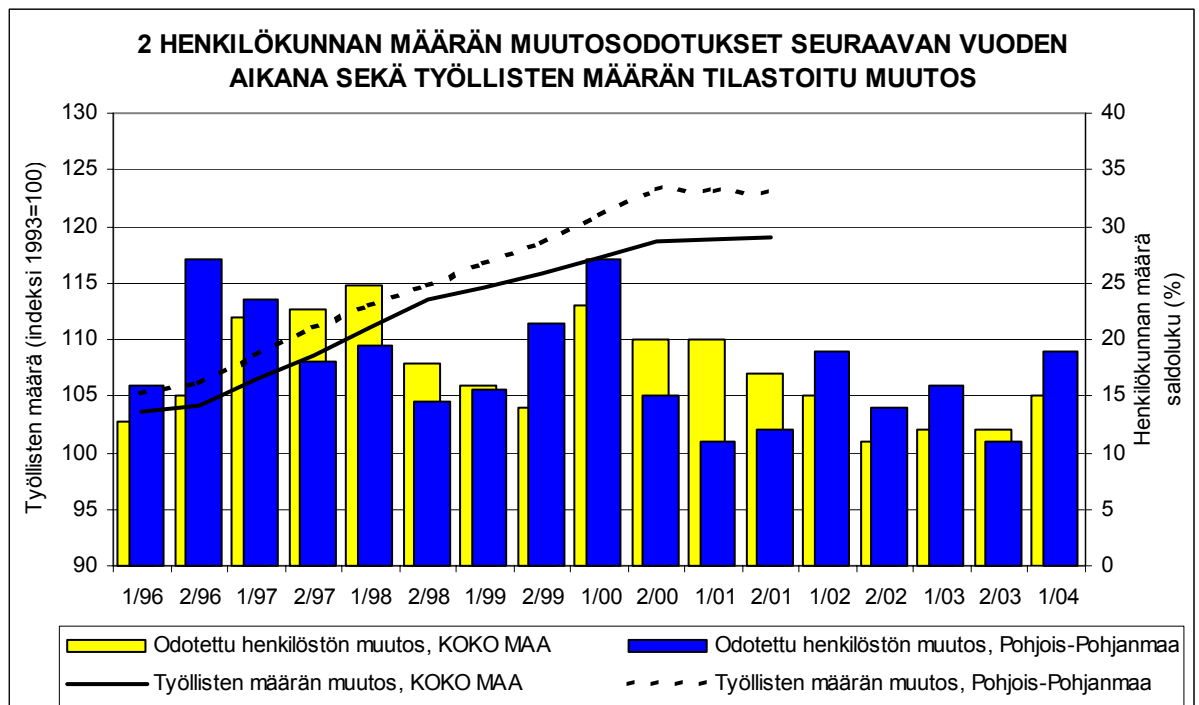
Pohjois-Pohjanmaalla olevissa yritysten toimipaikoissa työskenteli vuonna 2001 noin 78400 henkilöä². Työttömyysaste oli talvella 2004 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun (4. neljännes, 2003) mukaan koko maassa 8,2 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 9,8 %.

Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	20	75	5	15
Pohjois-Pohjanmaa	24	71	5	19

Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana ja henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella jonkin verran parempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla nyt paremmat kuin syksyllä 2003 (saldoluku +11%). Myös koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät jonkin verran paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2003 henkilökunnan määrän saldoluku oli koko maassa +12 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Pohjanmaan työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2001.

² Lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu henkilökunnan suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/96-2/99 kahden jakson keskiarvona. Koko maan henkilökunnan määrän suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrista.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

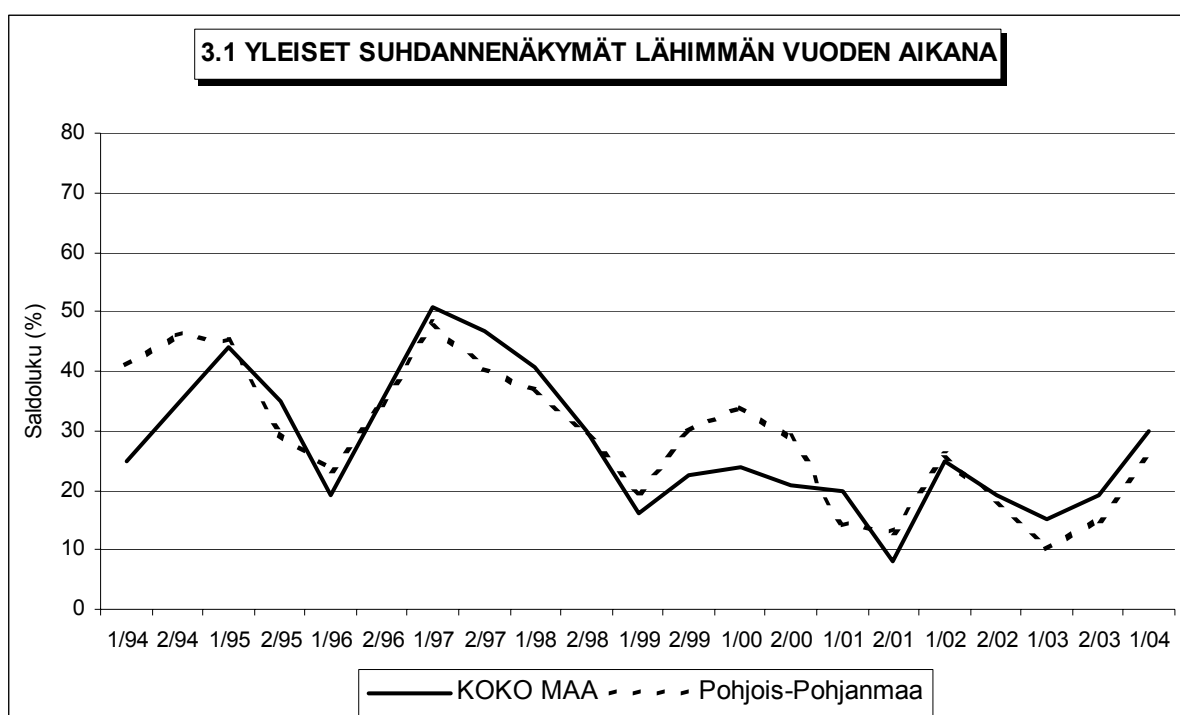
3.1 Yleiset suhdannenäkymät

Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	39	51	9	30
Pohjois-Pohjanmaa	35	57	9	26

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä joka kolmas ennakoி suhdannenäkymien paranevan ja joka yhdestoista heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan ovat alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät hieman heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/94 lähtien. Viime syksyyn verrattuna ovat Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet ja suhdannenäkymät ovat myös paremmat kuin keväällä 2003. Koko maassa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana paremmat kuin syksyllä 2003.

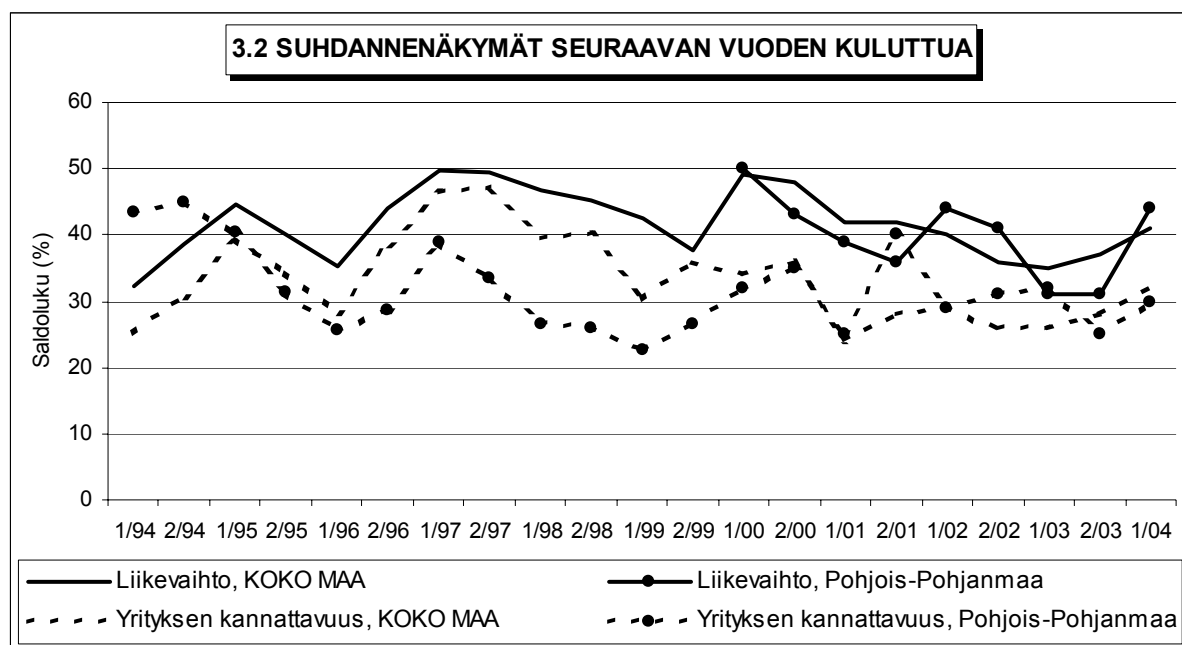
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Tuotekehitys-panostukset	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus
KOKO MAA								
Suurempi	50	21	23	9	11	37	41	39
Yhtä suuri	41	69	75	89	87	56	50	57
Pienempi	9	11	3	1	1	7	9	3
Saldoluku (%)	41	10	20	8	10	30	32	36
Pohjois-Pohjanmaa								
Suurempi	53	18	23	7	8	37	36	35
Yhtä suuri	38	71	76	90	90	55	58	62
Pienempi	9	12	2	3	2	8	6	2
Saldoluku (%)	44	6	21	4	6	29	30	33

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Investointien arvon sekä viennin ja tuonnin arvon osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät hieman heikommät kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoitiin saldoluvun mukaan yhtä suuri osuus Pohjois-Pohjanmaan kuin koko maan pk-yrityksistä.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla parantuneet syksyn 2003 tilanteeseen verrattuna. Myös yrityksen kannattavuuden osalta ovat Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät paremmat kuin viime syksynä.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu alueen osalta yritysten kannattavuuden saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 kahden seuraavan jakson keskiarvona. Koko maata kuvaavat saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrissa.

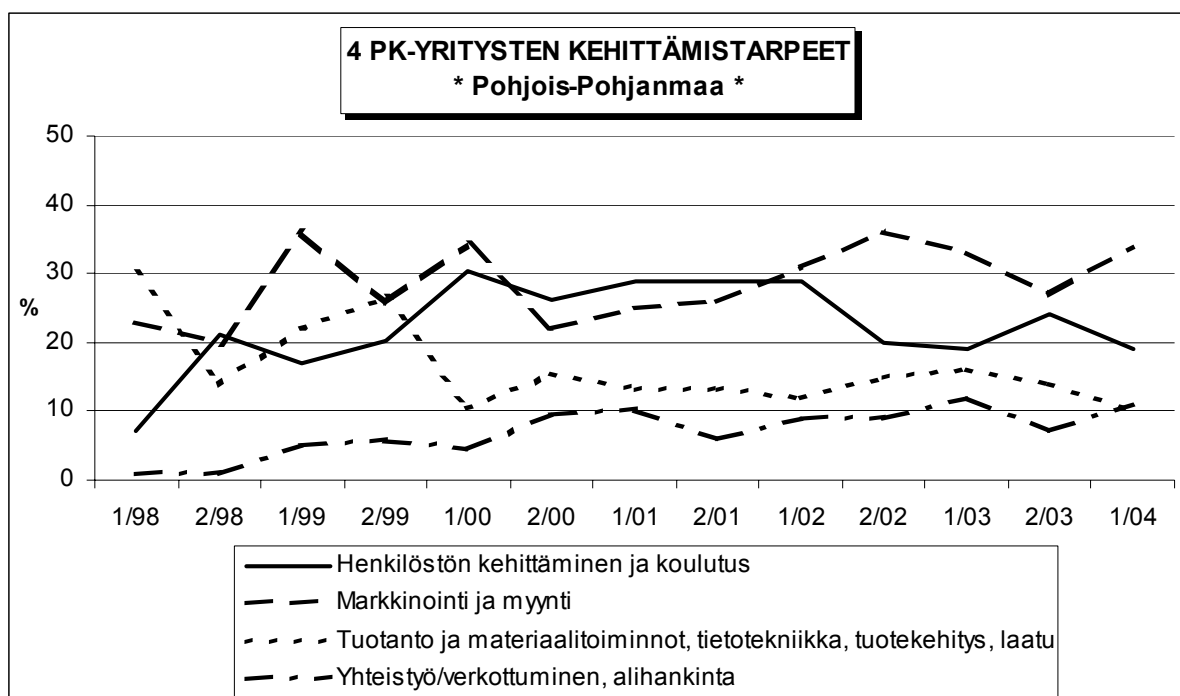
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Johtaminen	4	7
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	19	19
Markkinointi ja myynti	36	34
Vienti ja kansainvälistyminen	3	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	4	5
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	12	10
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	11
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	8	8

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, toiseksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Koko maan pk-yritysten kehittämistarpeisiin verrattuna ovat alueen pk-yritysten kehittämistarpeet hyvin samankaltaisia.

Syksyn 2003 tilanteeseen verrattuna on markkinoinnin ja myynnin sekä yhteistyön/verkottumisen ja alihankinnan kehittämistarve lisääntynyt Pohjois-Pohjanmaalla. Henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen sekä tuotanto ja materiaalitoimintojen, tietotekniikan, tuotekehityksen ja laadun kehittämistarve on puolestaan vähentynyt edelliseen kyselyyn verrattuna.

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

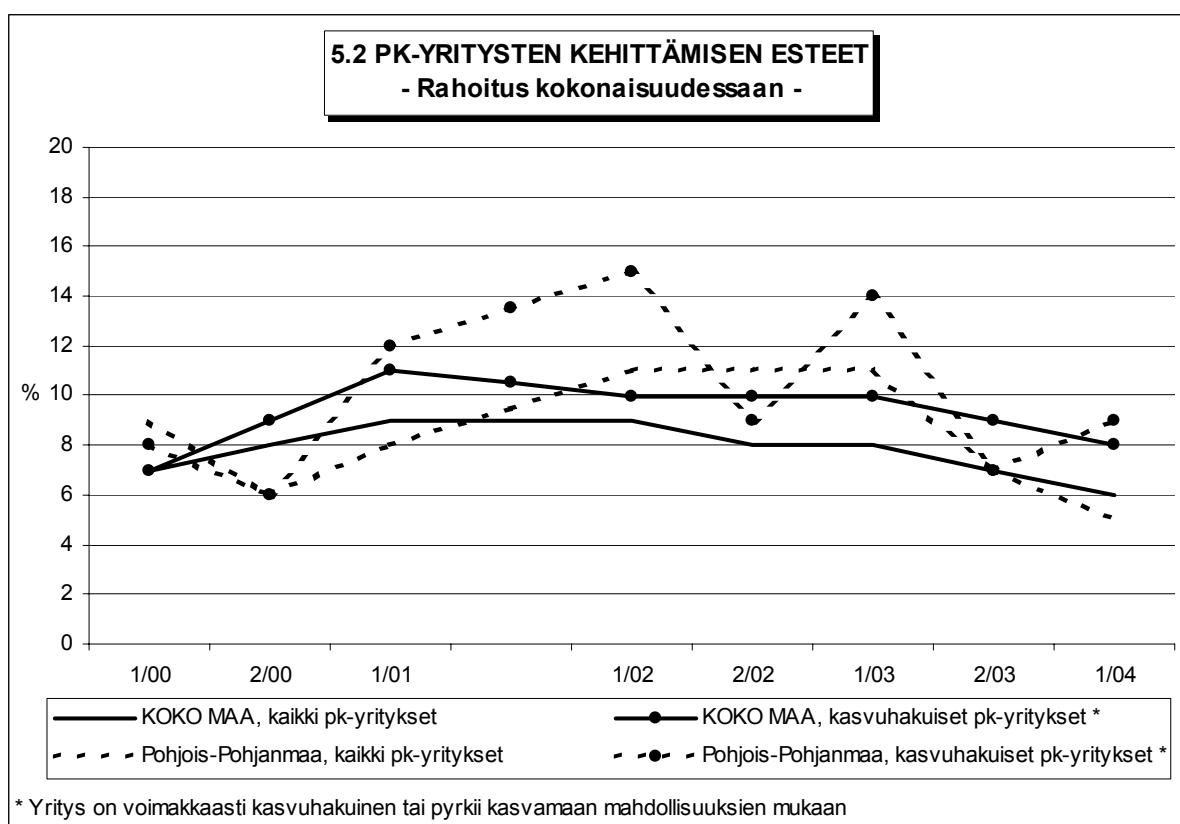
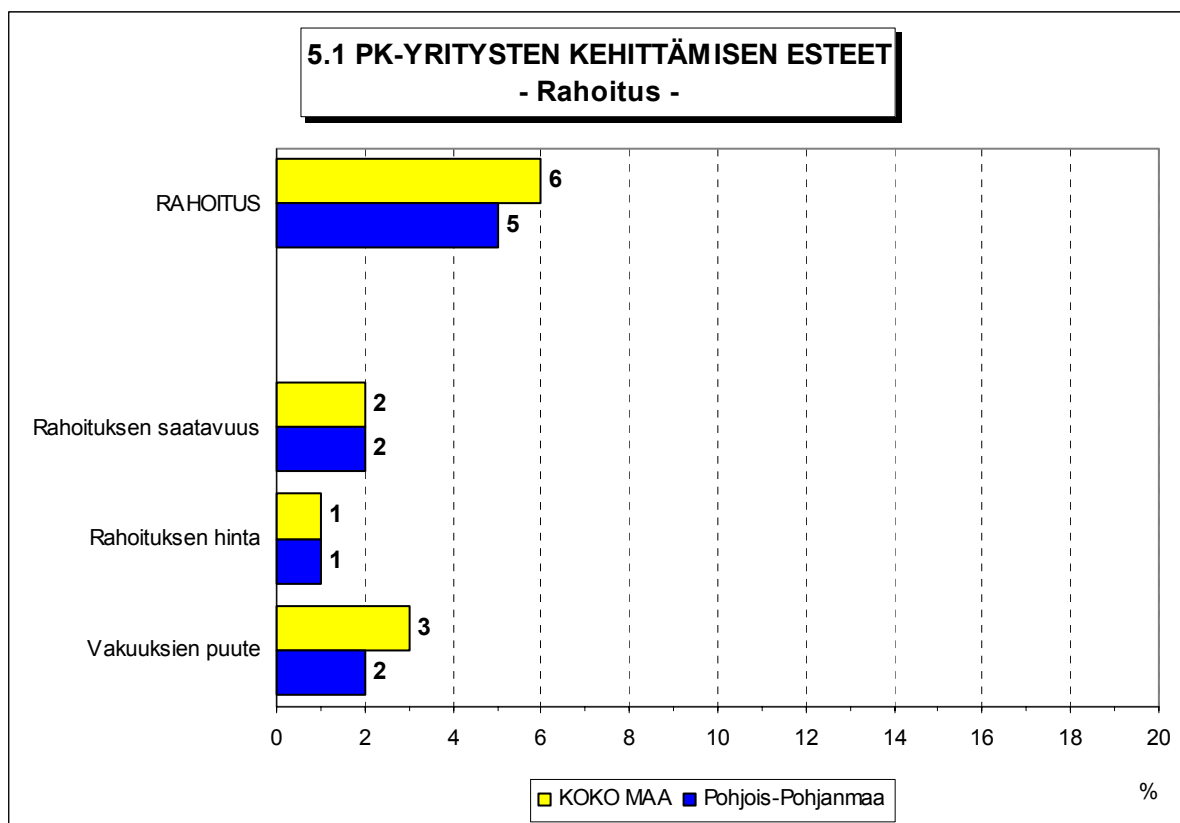
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	6	8
byrokratia	3	4
työlainsäädäntö	1	1
työehtosopimukset	0	0
muu sääntely	1	3
KUSTANNUSTASO	11	8
verotus	3	2
palkkataso	2	1
työn sivukulut	3	3
muut tuotantokustannukset	3	3
KILPAILUTILANNE	27	38
kireä kilpailutilanne	18	26
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	2
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	1
markkinoita vääristävät tuet	1	2
harmaa talous, konkurssit jne.	2	3
kysynnän riittämättömyys	4	4
RAHOITUS	6	5
rahoituksen saatavuus	2	2
rahoituksen hinta	1	1
vakuuksien puute	3	2
RESURSSITEKIJÄT	16	13
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	8	7
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1	1
toimitilat	1	1
koneet ja laitteet	0	1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	6	4
YLEINEN SUHDANNE-/MAAILMANTILANNE	22	18
MUUT TEKIJÄT	3	3
EI OSAA SANOA	8	6

Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja yleinen suhdannetilanne/maailmantilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat ammattitaitoisen työvoiman saatavuus, byrokratia, kysynnän riittämättömyys sekä muut resurssitekijät. Muissa tekijöissä mainittiin koko maan tasolla useimmin ajan puute/aika sekä yrittäjän oma ikä.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 5 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 2 prosentilla, rahoituksen hinta 1 prosentilla ja vakuuksien puute 2 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan lähes yhtä suuren kehittämisen esteen kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Pohjois-Pohjanmaalla toimivat kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta suurempana kehittämisen esteenä kuin alueen pk-yritykset keskimäärin.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

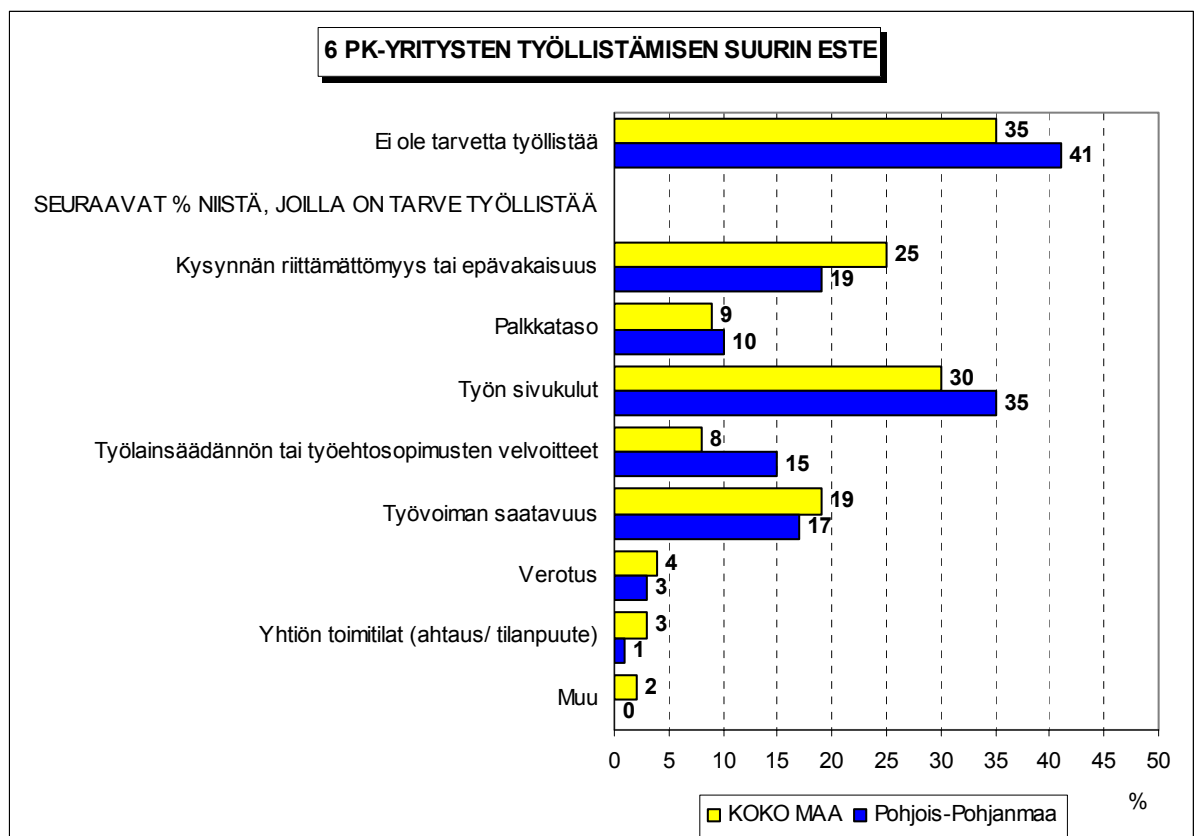
Kehittämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Taulukko 6: Pk-yritysten työllistämisen suurimmat esteet.

	KOKO MAA %	Pohjois- Pohjanmaa %
Ei ole tarvetta työllistää	35	41
SEURAAVAT %-OSUUDET NIISTÄ, JOILLA TARVE TYÖLLISTÄÄ		
Kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus	25	19
Palkkataso	9	10
Työn sivukulut	30	35
Työlainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet	8	15
Työvoiman saatavuus	19	17
Verotus	4	3
Yhtiön toimitilat (ahtaus/ tilanpuute)	3	1
Jokin muu	2	0

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työn sivukulut, kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, työvoiman saatavuus sekä työlainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet. Työlainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet ovat alueella suurempia työllistämisen esteitä kuin koko maassa keskimäärin. Alueella työn sivukuluja pitää työllistämisen suurimpana esteenä joka kolmas pk-yritys, jolla on tarve työllistää. Koko maan pk-yritykset kokevat työllistämisen suurimmiksi esteiksi työn sivukulut, kysynnän riittämättömyyden tai epävakaisuuden sekä työvoiman saatavuuden. Joka kolmannella koko maan pk-yrityksellä ja neljällä kymmenestä pk-yrityksestä Pohjois-Pohjanmaalla ei ole tarvetta työllistää.

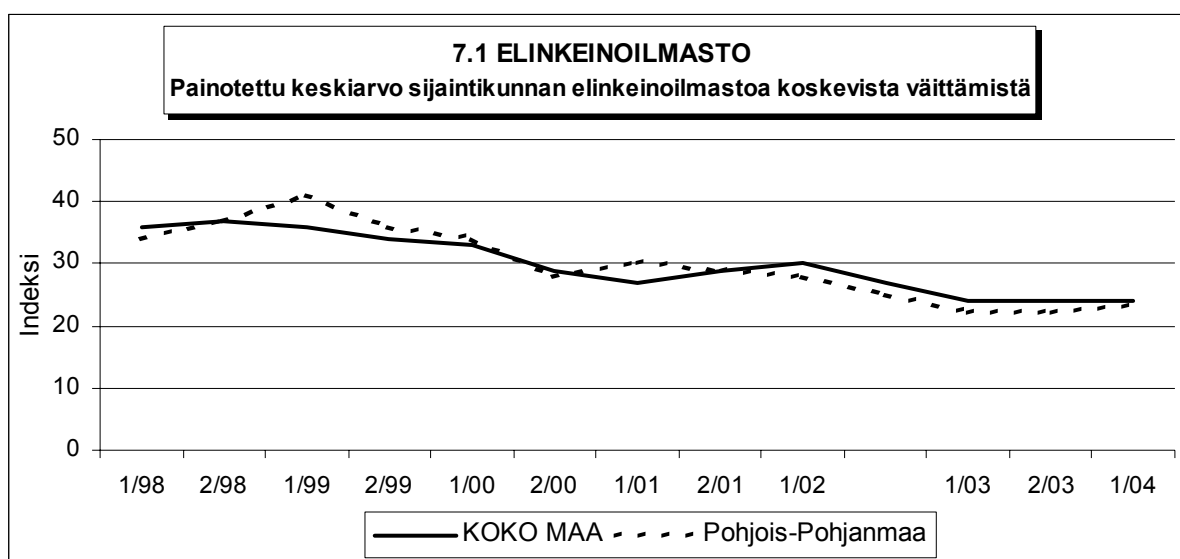

7 Elinkeinoilmasto

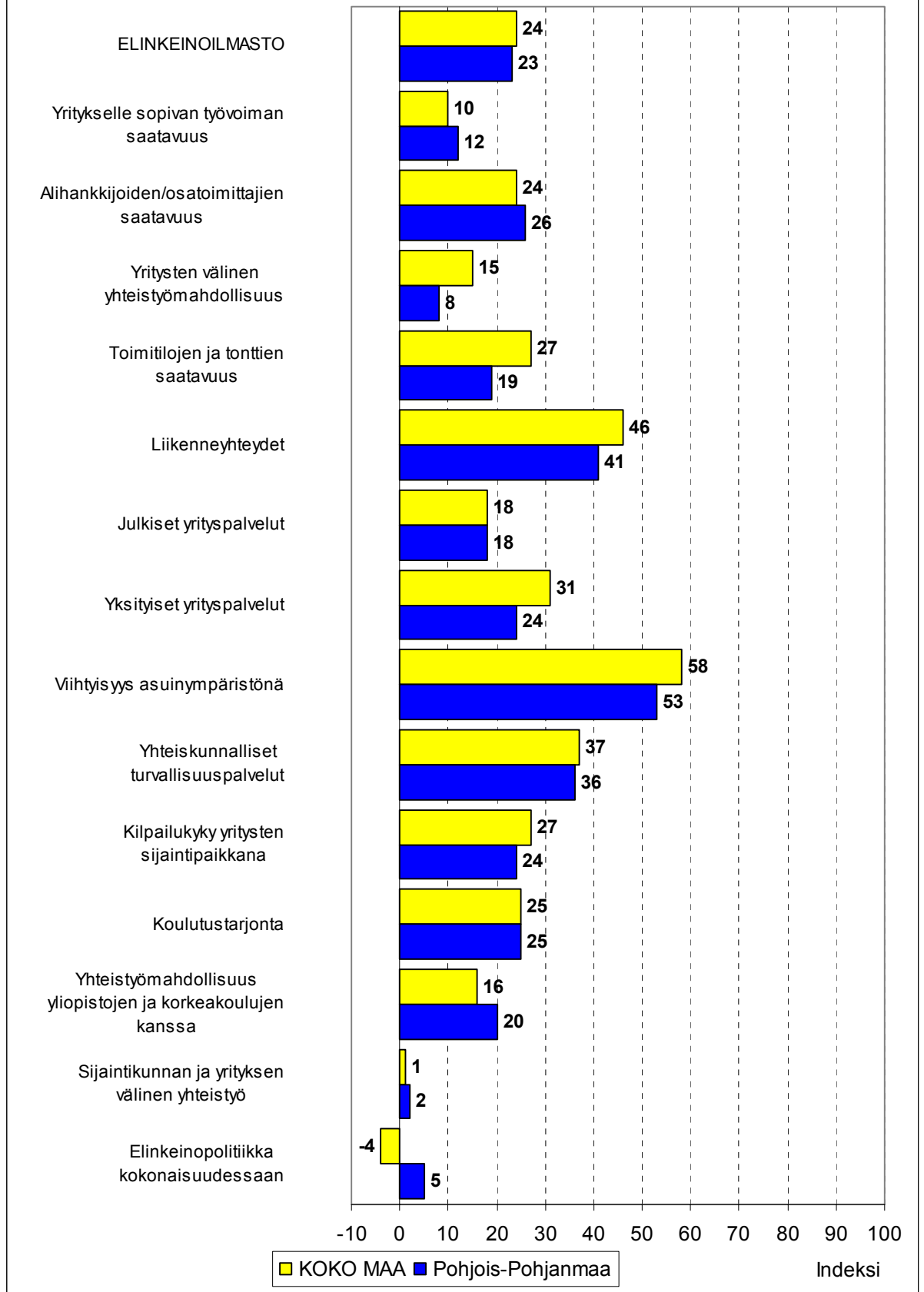
Taulukko 7: Pk-yritysten arviot sijaintikunnan elinkeinoilmastosta.

INDEKSIT (Erittäin huono = -100, ..., Erittäin hyvä = 100)	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus	10	12
Alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	24	26
Yritysten välinen yhteistyömahdollisuus	15	8
Toimitilojen ja tonttien saatavuus	27	19
Liikenneyhteydet	46	41
Julkiset yrityspalvelut	18	18
Yksityiset yrityspalvelut	31	24
Viihtyisyys asuinympäristönä	58	53
Yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut	37	36
Kilpailukyky yritysten sijaintipaikkana	27	24
Koulutustarjonta	25	25
Yhteistyömahdollisuus yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa	16	20
Sijaintikunnan ja yrityksen välinen yhteistyö	1	2
Elinkeinopolitiikka kokonaisuudessaan	-4	5
ELINKEINOILMASTO (Painotettu keskiarvo osatekijöiden indekseistä)	24	23

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Pohjanmaalla suhteellisen tyytyväisiä. Tyytyväisimpiä alueen pk-yritykset ovat viihtyisyyteen asuinympäristönä, liikenneyhteyksiin sekä yhteiskunnallisiin turvallisuuspalveluihin. Suhteellisesti tyytymättömiä Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset ovat sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön, sijaintikunnan elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä yritysten väliseen yhteistyömahdollisuuteen. Muuta maata tyytyväisempiä alueen pk-yritykset ovat sijaintikunnan elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Pohjanmaalla pysynyt lähes ennallaan syksyn 2003 tilanteeseen verrattuna.

7.2 ELINKEINOILMASTO

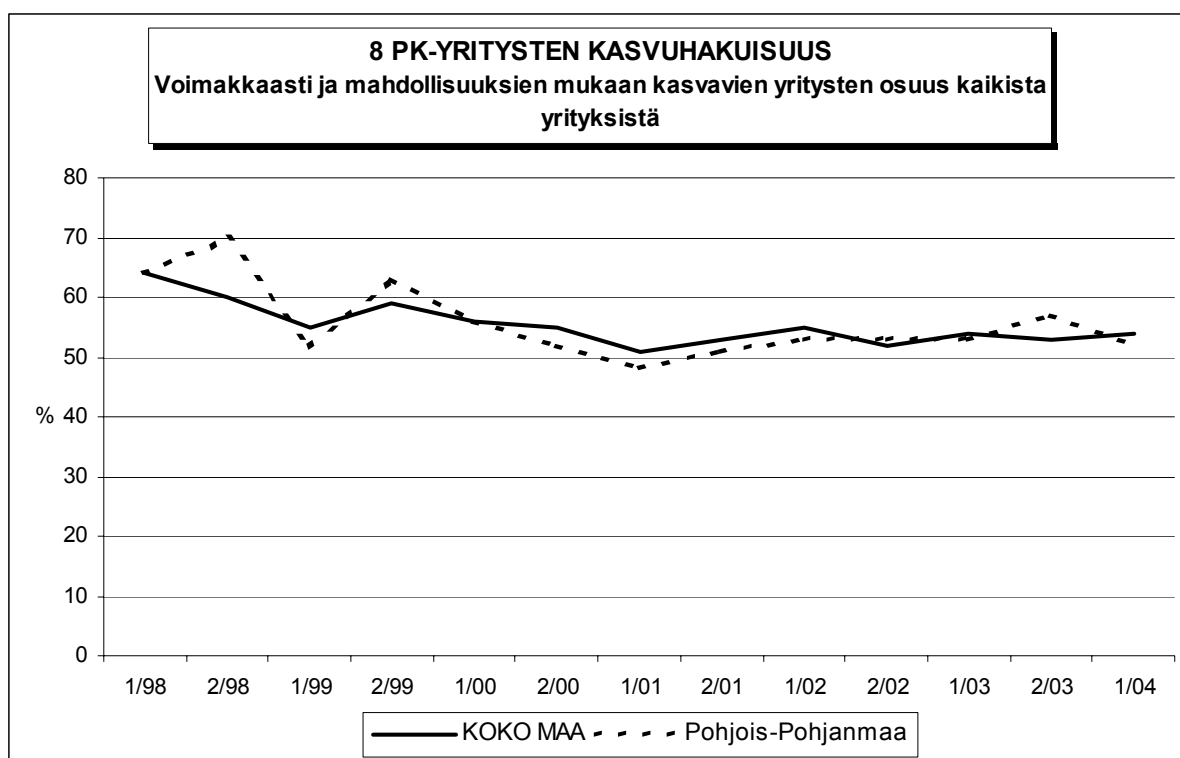
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 8: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	5
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	47	47
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	38
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	8	9
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1

Pohjois-Pohjanmaalla on suhteellisesti hieman vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana ennakoi prosentti koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät myynnin ja markkinoinnin lisäämistä, seuraavaksi tärkeimmät kasvukeinot alueen yrityksillä ovat uusien tuotteiden kehittäminen sekä yhteistyön lisääminen muiden yritysten kanssa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Pohjanmaalla yhteensä 52 prosenttia. Koko maassa näiden voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on 54 prosenttia. Kasvuhakuisten pk-yritysten osuus on Pohjois-Pohjanmaalla vähentynyt syksystä 2003 ja kasvuhakuisten yritysten osuus on nyt samalla tasolla kuin keväällä 2003.

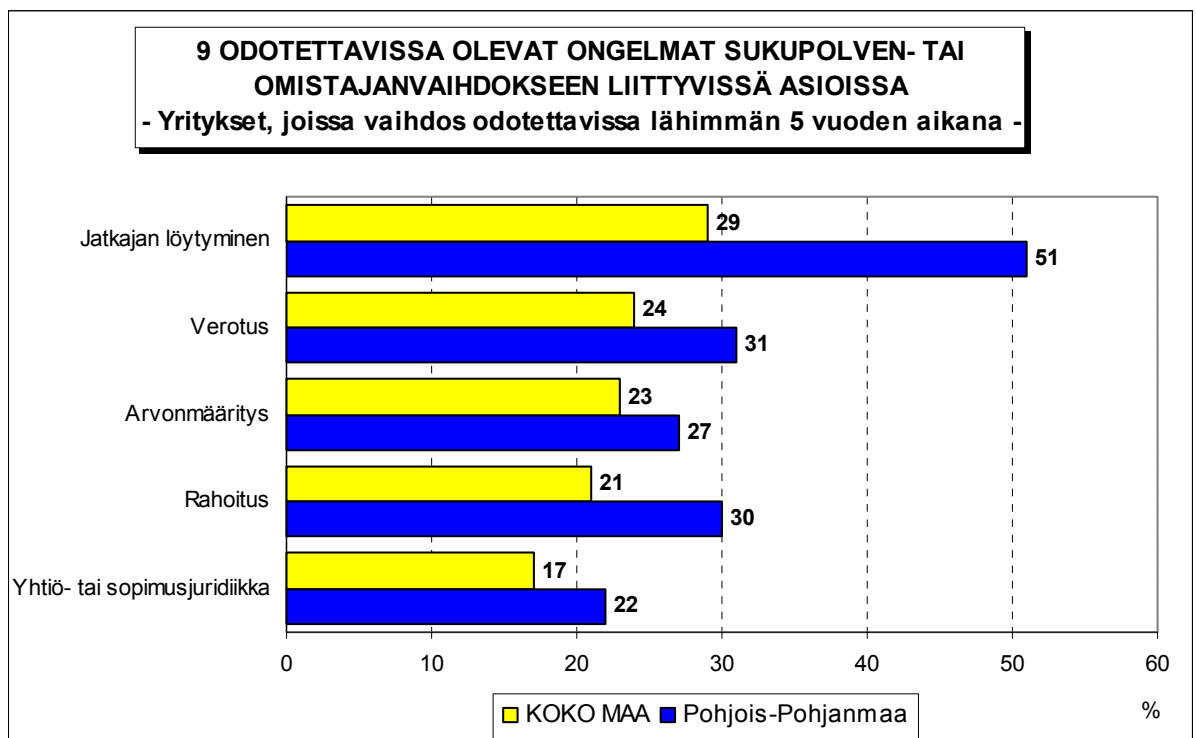
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 9: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois- Pohjanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN SISÄLLÄ		
Ei	85	87
Kyllä	15	13
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	72	77
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	6
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	13	8
Ei osaa sanoa	9	8

Sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana joka kahdeksannessa Pohjois-Pohjanmaalla toimivassa pk-yrityksessä. Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut joka seitsemännessä pk-yrityksessä viimeisen viiden vuoden aikana.

Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä, Pohjois-Pohjanmaalla sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa joka seitsemännessä pk-yrityksessä. Niissä alueen pk-yrityksissä, joissa sukupolven- tai omistajanvaihdos on ajankohtainen lähimmän viiden vuoden aikana, odotetaan olevan eniten ongelmia jatkajan löytymisessä.

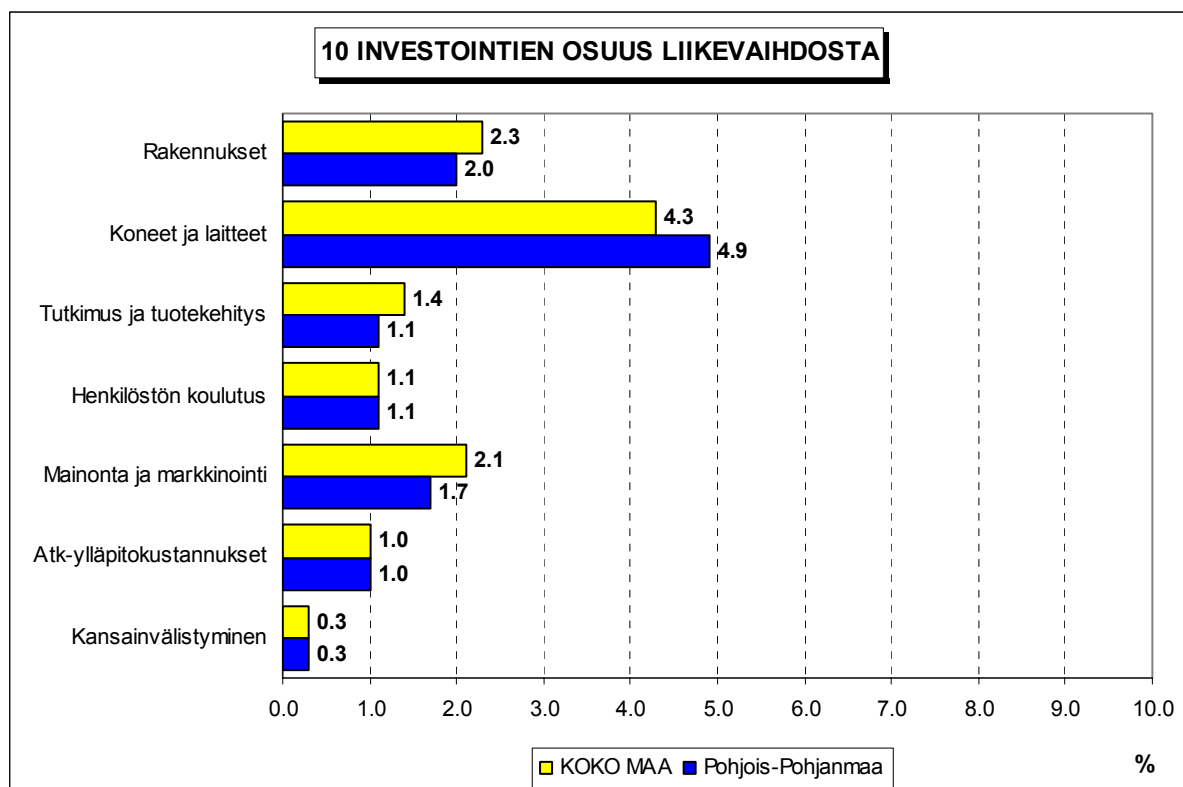

10 Pk-yritysten investoinnit

Taulukko 10: Pk-yritysten investoinnit seuraavan 12 kuukauden aikana (osuus prosenttia liikevaihdosta).

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Rakennukset	2.3	2.0
Koneet ja laitteet	4.3	4.9
Tutkimus ja tuotekehitys	1.4	1.1
Henkilöstön koulutus	1.1	1.1
Mainonta ja markkinointi	2.1	1.7
Atk-ylläpitokustannukset	1.0	1.0
Kansainvälistyminen	0.3	0.3
YHTEENSÄ	12.5	12.1

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 12,5 prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset 12,1 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin, rakennuksiin sekä mainontaan ja markkinointiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna alueen yritykset investoivat keskimääräistä enemmän koneisiin ja laitteisiin. Alueen pk-yritykset investoivat kansainvälistymiseen yhtä paljon kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

11 Pk-yritysten rahoitus

Taulukko 11: Pk-yritysten rahoitus.

	KAIKKI	YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS		SUKUPOLVEN-/ OMISTAJANVAIHDOS				
				TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN AIKANA		ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
				Ei	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Osuudet kaikista pk-yrityksistä (%)	%	%	%	%	%	%	%	%
KOKO MAA								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	57	64	50	56	64	58	59	51
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	26	30	20	24	34	27	25	20
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	19	24	13	19	20	19	22	16
Pohjois-Pohjanmaa								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	53	55	50	50	76	49	79	46
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	27	32	21	23	54	23	44	30
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	25	31	18	23	33	26	22	17

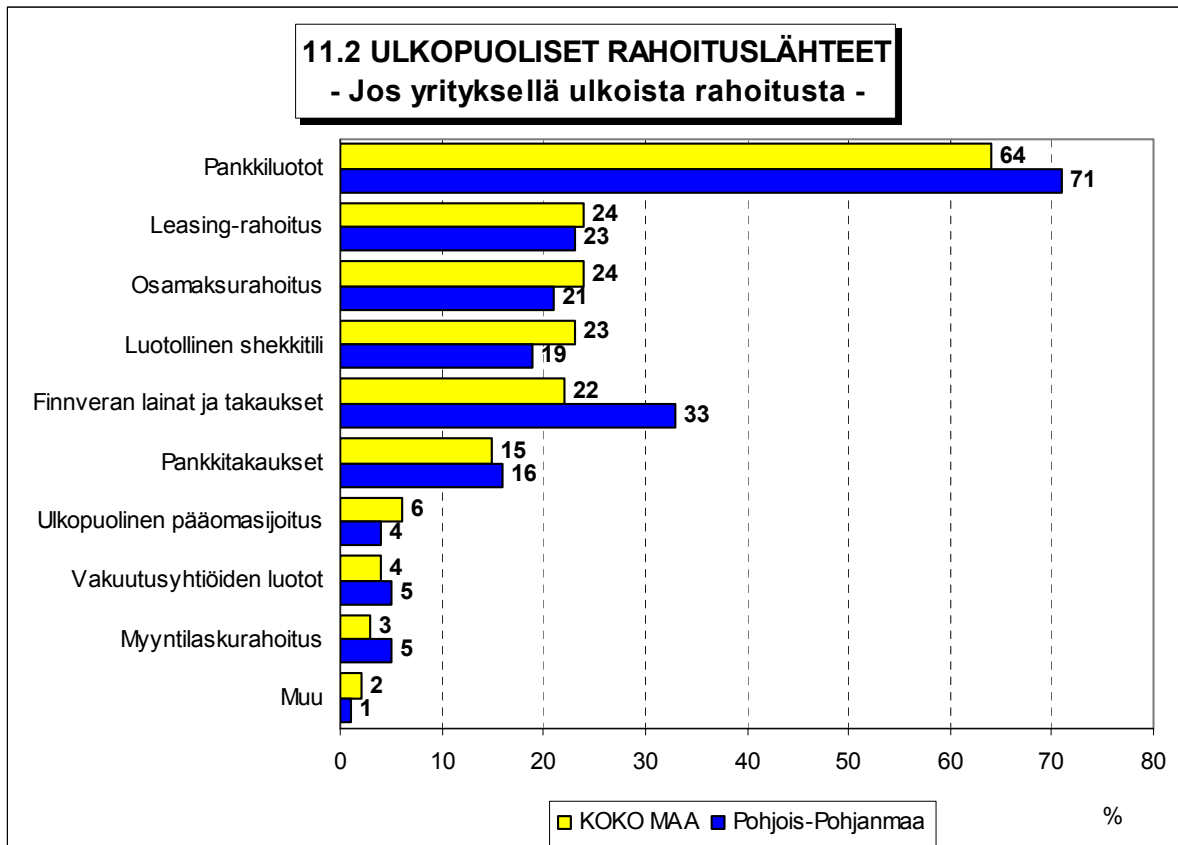
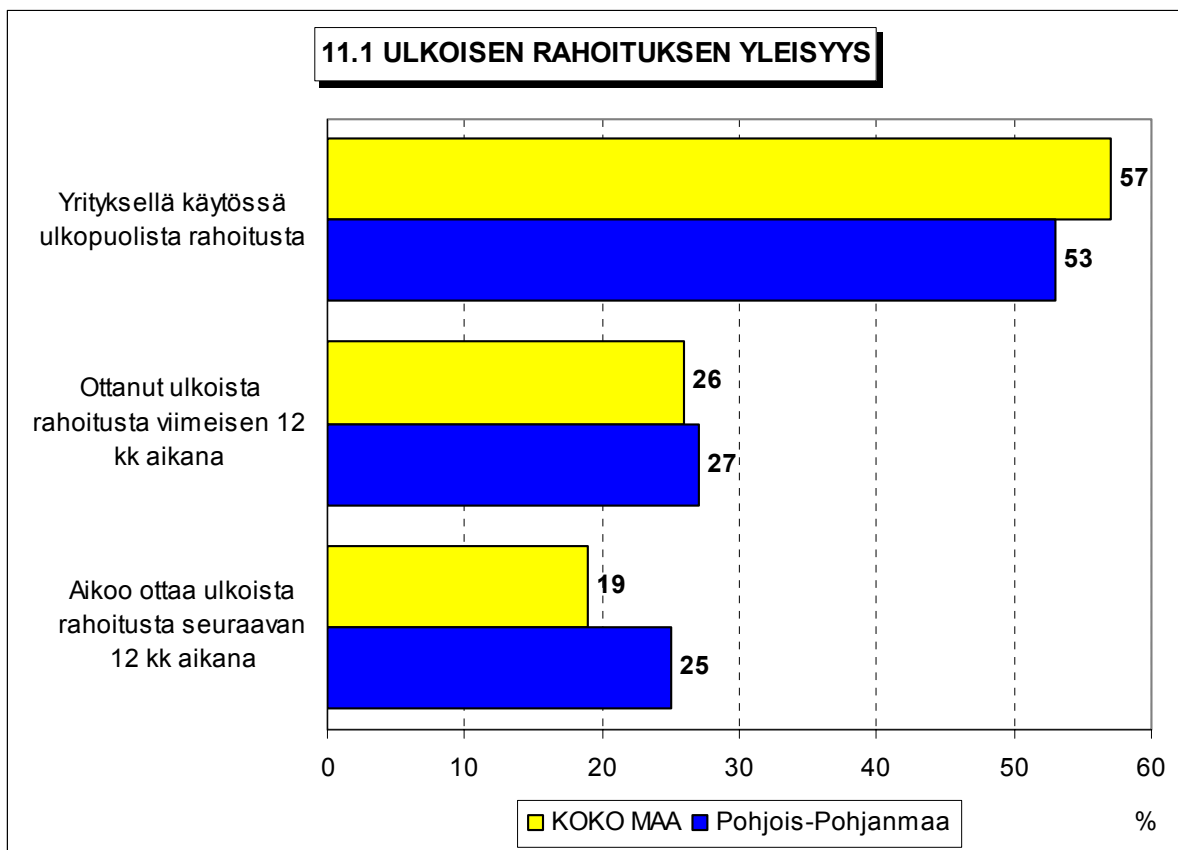
Ulkoista rahoitusta on Pohjois-Pohjanmaalla 53 prosentilla ja koko maassa 57 prosentilla pk-yrityksistä. Syksyllä 2003 ulkoista rahoitusta oli 59 prosentilla alueen ja 54 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut joka neljäs Pohjois-Pohjanmaalla toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa myös joka neljäs alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja seitsemällä kymmenestä ja Finnveran lainoja ja takauksia joka kolmannella.

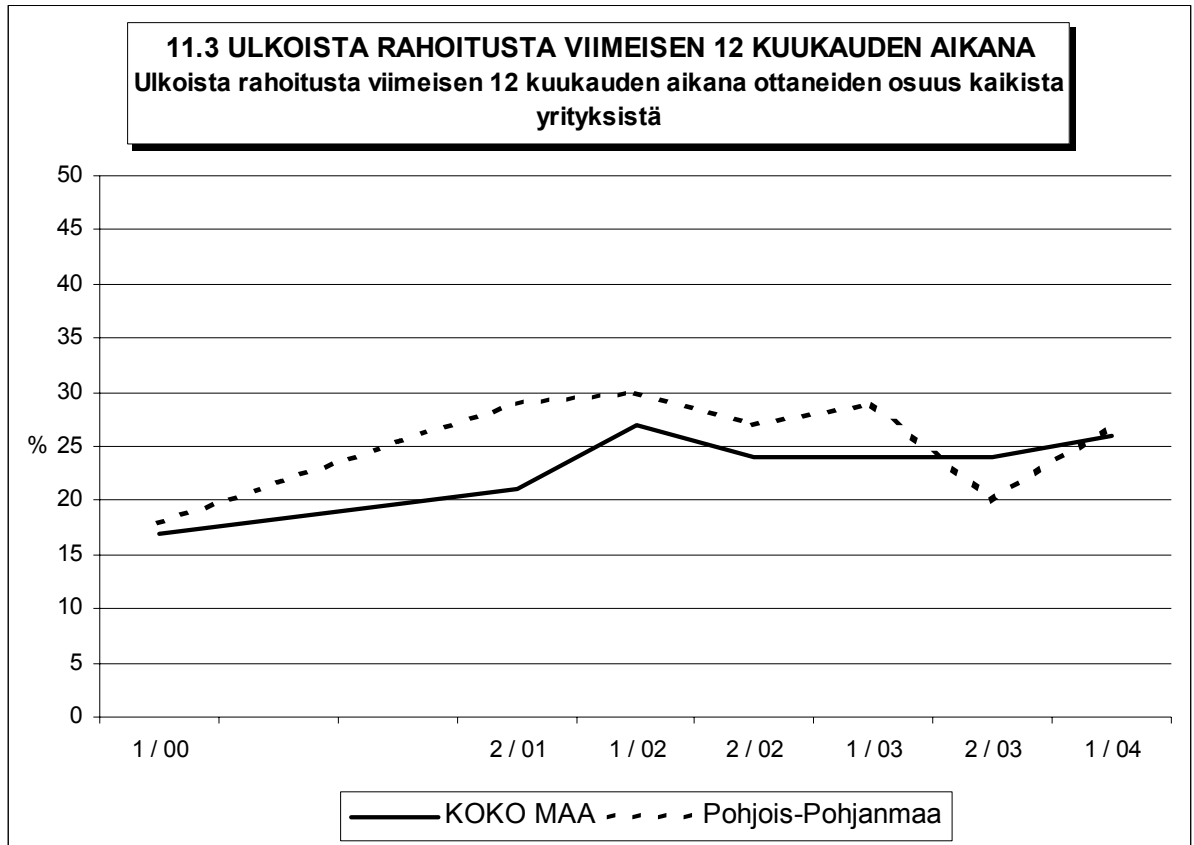
Kolmessa kymmenestä Pohjois-Pohjanmaan ja joka kolmannessa koko maan pk-yrityksessä on yrittäjä joutunut antamaan omaisuuttaan tai henkilökohtaisia takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi. Yrittäjän lähisukulaiset ovat joutuneet antamaan 5 prosentissa Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä omaisuuttaan tai takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi. Kasvuhakuisten⁶ yritysten yrittäjistä on Pohjois-Pohjanmaalla hieman suurempi osuus joutunut antamaan omaisuuttaan tai henkilökohtaisia takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi kuin alueen pk-yrityksissä keskimäärin.

Vakuuspulan arvioi olevan yrityksen rahoituksen saatavuuden esteenä tulevaisuudessa 7 prosenttia pk-yrityksistä Pohjois-Pohjanmaalla ja 9 prosenttia pk-yrityksistä koko maassa. Epävarmuuden yrityksen tulevaisuudesta arvioi olevan tulevaisuudessa yrityksen rahoituksen saatavuuden esteenä puolestaan 4 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan ja 7 prosenttia koko maan pk-yrityksistä. Pohjois-Pohjanmaalla kasvuhakuiset yritykset arvioivat vakuuspulan olevan samankaltaisen esteen yrityksen rahoituksen saatavuudelle kuin alueen pk-yritykset keskimäärin.

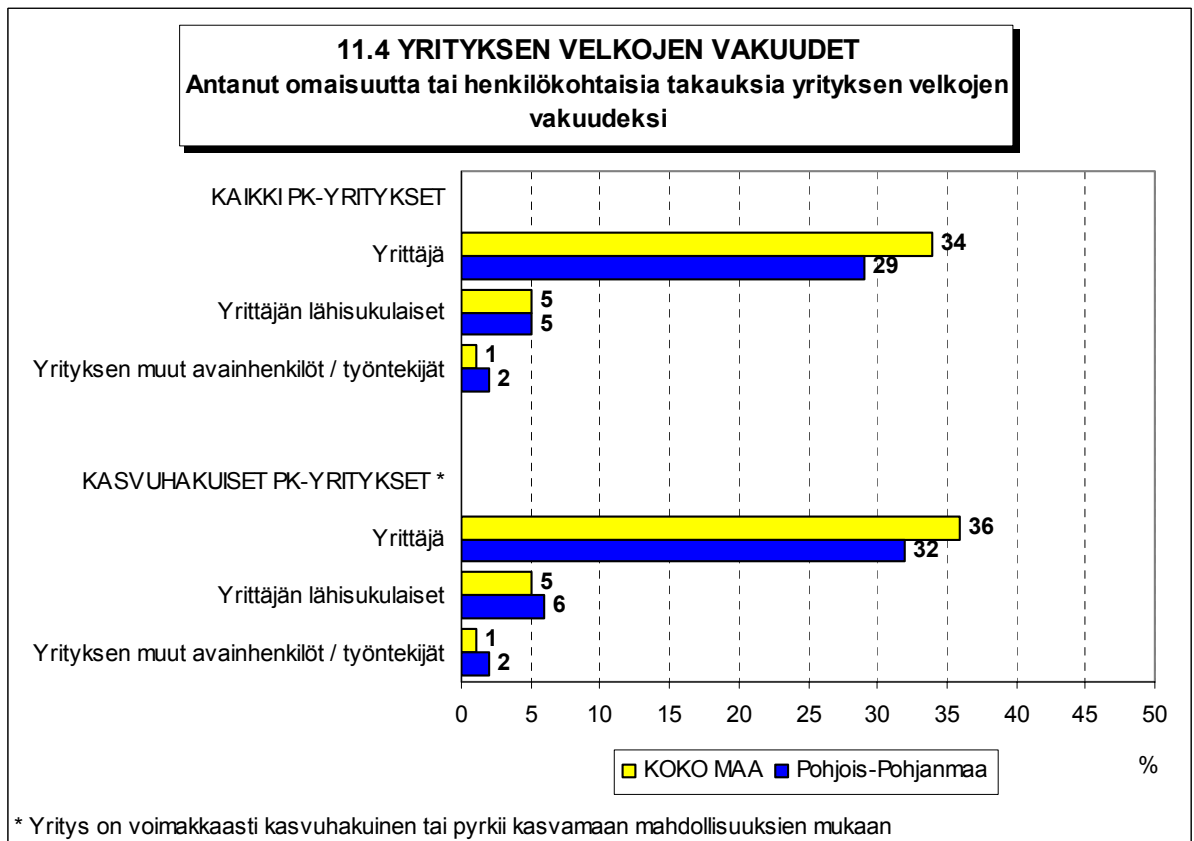
Pohjois-Pohjanmaalla 7 prosenttia pk-yrityksistä ennakoivat asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 8 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä odottaa pienempi osuus maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku -1%) kuin viime syksynä (saldoluku +6%).

⁶ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

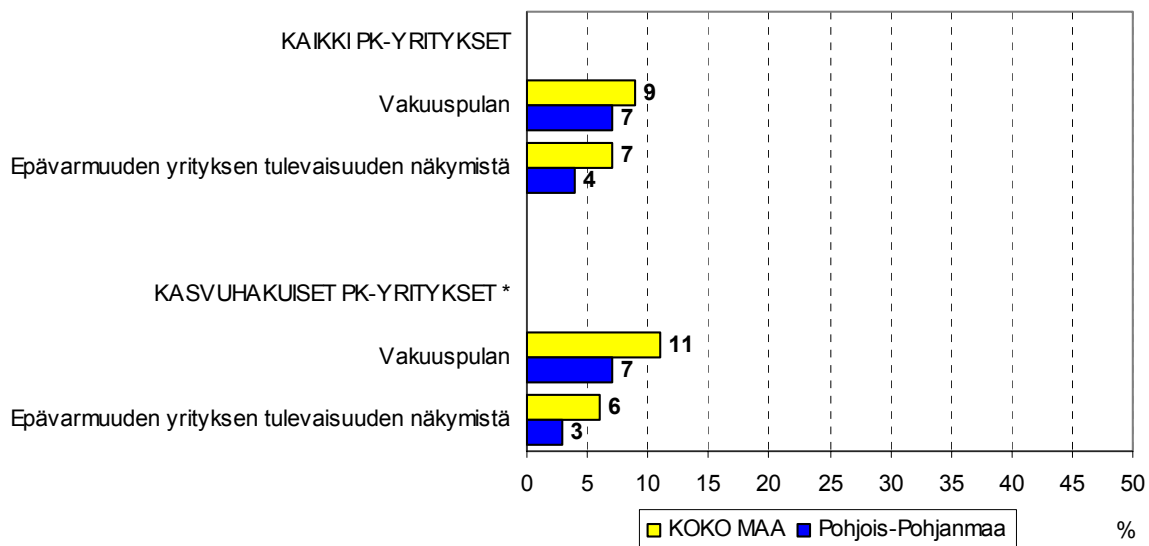

Ulkoista rahoitusta ei kysytty jaksoilla 2/00 ja 1/01.

11.5 YRITYKSEN RAHOITUKSEN SAATAVUUDEN ESTEET

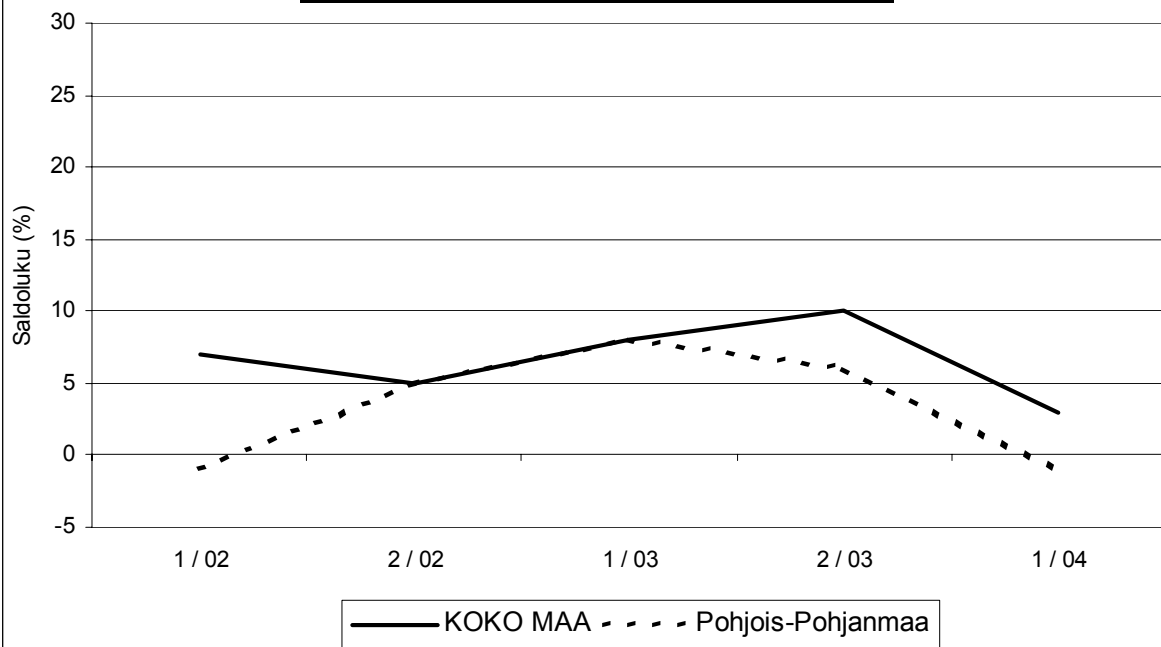
Arvioi yrityksen rahoituksen saatavuuden esteenä olevan tulevaisuudessa

* Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

11.6 ASIAKKAIDEN MAKSUHÄIRIÖT

Arvio tilanteesta seuraavan vuoden kuluttua

FINNVERA

TIETOA - TAITOA - PÄÄOMAA

Pääkonttorit

Helsinki

Vuorimiehenkatu 1 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

Helsinki (Pääkaupunkiseutu)

Vilhonkatu 5 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

Uusimaa

Vuorimiehenkatu 1, 2. krs • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

Joensuu

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

Jyväskylä

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

Kajaani

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

Lahti

Laiturikatu 2, 5. krs, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

Lappeenranta

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

Mikkeli

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

Oulu

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

Pori

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

Rovaniemi

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

Seinäjoki

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

Tampere

Kehräsaari • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

Turku

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

Vaasa

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

Edustustot ulkomailta

Pietari

Käyntiosoite
Petrogradskaya nab. 18 A,
City-Centre-liikekeskus/toimisto 419
RUS-198005 St. Petersburg, Russia

Postiosoite

PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 229 221, f. (09) 2292 2999
www.yrittajat.fi

Etelä-Karjalan Yrittäjät ry

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Kauppatori 1-3 F, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

Etelä-Savon Yrittäjät ry

Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

Helsingin Yrittäjät

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2984, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

Hämeen Yrittäjät ry

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

Kainuun Yrittäjät ry

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

Keski-Suomen Yrittäjät ry

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. (014) 643 922, f. (014) 643 944
www.yrittajat.fi/keskisuomi

Kymen Yrittäjät ry

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

Lapin Yrittäjät ry

Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

Länsipohjan Yrittäjät ry

Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

Pirkanmaan Yrittäjät ry

Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Isokatu 56, 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

Päijät-Hämeen Yrittäjät ry

Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry

Eläntie 3, 01510 Vantaa
p. (09) 823 7630, f. (09) 873 6681
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

Satakunnan Yrittäjät ry

Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

Savon Yrittäjät ry

Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

Uudenmaan Yrittäjät - Nylands Företagare ry

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2982, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

Varsinais-Suomen Yrittäjät ry

Brahenkatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Företagarnas Centraldelegation

Storalånggatan 55, 65100 Vaasa
p. (06) 320 8000, f. (06) 320 8020
www.osfofo.fi